

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi
SM:n poliisiosaston lainsäädäntöyksikkö
lainsaadantoyksikko_poliisiosasto@intermin.fi

Viite: SMDno-2019-1052

Maahanmuuttoviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koskevia asetuksia täydentäväksi lainsäädännöksi

Sisäministeriö on pyytänyt Maahanmuuttovirastolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koskevia asetuksia täydentäväksi lainsäädännöksi. Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen.

Maahanmuuttovirasto katsoo, että esitys on hyvin valmisteltu ja siinä ehdotetut muutokset henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin sekä henkilötietojen käsittelystä Tullissa annettuun lakiin ovat hyvin perusteltuja. Merkittävimmät vaikutukset tulevat suoraan sovellettavista ja yksityiskohtaisista EU:n asetuksista, joiden myötä kansallinen sääntelyvara on rajoitettu. Esityksessä ehdotetuilla tavoin kansallinen lainsäädäntö saataisiin kuitenkin perustellusti saatettua pääosin asetusten edellyttämälle tasolle.

Esityksessä on ansiokkaasti kuvattu jännitettä, joka vallitsee SIS-asetuksista ja komission vaatimuksista seuraavien tavoitteiden biometriikan tehokkaasta hyödyntämisestä lainvalvontayhteistyötarkoituksissa ja kansallisiin henkilötietolakeihin sisällytettyjen tietosuojan toteuttamista tavoittelevien biometrinen tietojen käsittelyrajoitusten välillä. Perustuslakivaliokunta on esityksessä mainituissa lausunnoissaan tietosuojasäätelyyn pohjautuen perustellusti edellyttänyt biometrinen tietojen käsittelyn rajoittamista ainoastaan niiden alkuperäisiin käsittelytarkoituksiin ja tämä edellytys on toteutettu kansallisissa henkilötietolaeissa.

SIS-asetuksissa tavoitteena on biometrinen tietojen mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, mutta niiden käsittelytarkoitukset laajenisivat kansallisessa lainsäädännössämme sallittujen alkuperäisten käsittelytarkoitusten ulkopuolelle. Tästä johtuen kansallisiin rekistereihimme tarkoitetut biometriset tiedot eivät useissa tilanteissa olisi asetusten edellyttämällä tavalla saatavilla, eikä niitä siten voisi liittää kuulutuksiin. Näin on esityksessä perustellusti katsottu olevan myös Maahanmuuttoviraston ottamien ulkomaalaislain (301/2004) 60 d §:n mukaisten sormenjälkien osalta, jotka olisivat muuten usein liitettävissä

Maahanmuuttoviraston tekemiin kuulutuksiin. Kansallisessa lainsäädännössä ja perustuslakivaliokunnan lausunnoissa omaksuttu tulkinta on yksilöiden tietosuojaoikeuksia turvaava ja siten perusteltu, mutta johtaa SIS-asetusten kohdalla käytännössä siihen, ettei Suomi voi täysin täyttää asetusten vaatimuksia.

Euroopan komissio on SIS-järjestelmän käyttöä tarkastelevissa Schengen-evaluatioissaan havainnut Suomen tekemien henkilökuulutusten sisältävän varsin vähän sormenjälkiä tai kasvokuvia. Komissio onkin edellyttänyt Suomelta ja muun muassa Maahanmuuttovirastolta toimia, joilla edistetään teknisiä tai toiminnallisia ratkaisuja biometrinen tunnistamisen liittämiseksi SIS-kuulutuksiin. Toimien toteuttamisen tarkoituksenmukaisuus heikkenee, mikäli kansallisiin rekistereihin tallennettuja biometrisiä tietoja ei kansallisen lainsäädännön asettamien rajoitusten vuoksi voida käyttää kuulutuksissa. Biometrinen tunnistaminen on luotettavin keino oikean henkilöllisyyden varmistamiseen ja siten tärkeä esimerkiksi asetuksissa tarkoitettujen rikollisten, maahantulokieltoon määrättyjen tai haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden tunnistamisen kannalta. Tämän vuoksi biometrinen tunnistaminen kuulutuksissa on keskeistä asetusten tavoitteiden näkökulmasta. Biometrinen tunnistetietojen puuttumisesta kuulutuksissa seuraa oikean henkilöllisyyden toteuttamisen vaikeutuminen ja todennäköisesti myös paljon manuaalista lisätyötä, erityisesti SIRENE-toimistoille.

Biometriset tiedot ovat samalla kuitenkin tietosuoja-asetuksen tarkoittamia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ja siten henkilötietojen suojan ehdotonta ydintä. Henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn ja perustuslakivaliokunnan kantojen sekä SIS-asetusten tavoitteiden välistä ristiriitaa onkin kuvattu esityksessä hyvin ja Maahanmuuttovirasto pitää perusteltuna ehdotettua esityksen saattamista perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Myös biometrinen tietojen käyttöä koskevien säännösten kokonaisvaltainen uudistaminen voisi olla tarpeen.

Vaikka merkittävimmät kustannusvaikutukset aiheutuvat suoraan uusista asetuksista, eivätkä niitä täydentävästä kansallisesta lainsäädännöstä, Maahanmuuttovirasto pitää hyvänä asiana, että taloudelliset vaikutukset on arvioitu esityksessä kokonaisuutena. Rahoitus on ehdoton edellytys tietojärjestelmien saattamiseksi jäsenvaltioilta edellytetyille tasolle. Taloudelliset vaikutukset on kuvattu esityksessä tarkkarajaisesti parhaan tässä vaiheessa saatavilla olevan arvion mukaan.

Maahanmuuttovirastolla ei hallituksen esityksen muilta osin ole lausuttavaa.

Ylijohtaja

Jari Kähkönen

Erityisasiantuntija

Santtu Viiman

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.
Maahanmuuttovirasto 13.11.2020 klo 09:39. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet [Kirjoita liitteet]

Jakelu [Kirjoita jakelu]

Tiedoksi [Kenelle tiedoksi]